

Obnova

Časopis za kulturu, društvo i politiku

10. BROJ | LISTOPAD 2018

TEMA BROJA

Konzervativna revolucija

Obnova

Časopis za kulturu, društvo i politiku

Listopad, 2018. godine

Obnova

Časopis za kulturu, društvo i politiku

NAKLADNIK

Udruga „Obnova“

ZA NAKLADNIKA

Marko Paradžik

UREDNIŠTVO

Davor Dijanović, Marin Sabolović

GLAVNI UREDNIK RUBRIKE „UMJETNOST“

Ante Brešić Mikulić

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Marko Paradžik

TAJNICA UREDNIŠTVA

Nikolina Rodić

LEKTURA

Tihana Pšenko Miloš

RECENZENTI

FOTOGRAFIJE UZ ČLANKE VEZANE ZA TEMU BROJA

Marko Paradžik i Janja Hrkač Paradžik

GRAFIČKI DIZAJN, PRIJELOM I PRIPREMA ZA TISAK

Brandiac

TISAK

Tiskara Zebra

ISSN

1849-0697

MREŽNE STRANICE

www.obnova.com.hr

E-MAIL

casopis.obnova@gmail.com

DAVOR DIJANOVIĆ

davor.dijanovic@gmail.com

MARKO PARADŽIK, MAG. IUR.

theodorospara@gmail.com

IVAN DADIĆ, UNIV. BACC. ING. NAUT

dada128@hotmail.com

TIHANA PŠENKO MILOŠ, MAG. EDUC. CROAT., MAG., MAG. COMM.

tihana158@gmail.com

MARKO MUSTIĆ, STUDENT SOCIOLOGIJE

marko.mustic@gmail.com

NIKOLINA RODIĆ, STUDENTICA EKONOMIJE

rodicnikolina@hotmail.com

DINO LJUBIĆ, STUDENT POMORSKOG FAKULTETA U SPLITU

uvelavristina@hotmail.com

PETAR ČUJO, MAG. ART

cujo.petar@gmail.com

MARIO TOMAS, MAG. HIST

mariotms1@gmail.com

EDIN MUFTIĆ, MAG. HIST

eddin.muftic@gmail.com

TIHOMIR VUK, MAG. HIST

tvuk26@hotmail.com

LEO MARIĆ, MAG. HIST.

leo.maric91@gmail.com

JOSIP VDOVIĆ, MAG. HIST

josip.vdovic@hotmail.com

ANTONIO KARLOVIĆ, MAGISTAR POLITOLOGIJE

karlovicz202@gmail.com

DRAŽEN STOJANOVIĆ, MAGISTAR TEOLOGIJE

drazen_rama@hotmail.com

FRANJO MATANOVIĆ

franjomatanovic@gmail.com

Sadržaj

MARKO PARADŽIK

Razgovor s odvjetnikom Krešimirom Planinićem 8

MARKO PARADŽIK

Carl Schmitt - Uvod u osnove filozofije prava konzervativne revolucije 16

DAVOR DIJANOVIĆ

Razgovor s Matom Mijićem 32

Tema broja

MARIO TOMAS

Evola i Jünger, tradicionalistička kritika 40

DINO LJUBIĆ

Razgovor s Karlom Starčevićem 51

LEO MARIĆ

Konzervatizam i revolucija u političkoj misli Josepha de Maistrea 56

NIKOLINA RODIĆ

Razgovor s Tanjom Trošelj Miočević 64

MARKO PARADŽIK

Prikaz knjige "Hrvati pod KOS-ovim krilom (završni račun Haaškog suda)" 72

TIHOMIR VUK

Djelovanje kardinala Alojzija Stepinca tijekom Drugog svjetskog rata 76

Razno

EDIN MUFTIĆ

Abdul-Malik i Kupola na stijeni – Razgradnja jednog mita 86

IVAN DADIĆ (DADO DADA)

Poganstvo i gospodin Lowes Dickinson (prijevod) 94

Umjetnost	PETAR ČUJO Prikaz likovnog umjetnika (kifarstvo) 102
	EDIN MUFTIĆ Mahmud Darviš, <i>Faze Anat</i> 104
	MARKO PARADŽIĆ Recenzija predstave <i>Tko je ubio Zvonka Bušića</i> 111
<hr/>	
Književnost	KALIOPA A. B. Šimiću 118
	ANTONIO KARLOVIĆ Moć dugih noževa, Njemačka, Wagner, Marija nakon raspeća, On, Patetika 119
	JOSIP VIDOVIĆ Kapljica, Pjena 129
	DRAŽEN STOJANOVIĆ Stanodavac praznine 131
	FRANJO MATANOVIĆ Nenormalna normalnost, U boli ranjeni, Jedna jednakost koja postoji je, Sljedbenik religije Seks, Drugs & Rock'N'Roll, Seksualna religija, O Hendrixu i drugim stvarčicama, Crvene i crne marame 132
	MARKO MUSTIĆ Ugodan razgovor (kratka priča) 138
MARKO PARADŽIĆ Odžak (kratka priča) 150	

Razgovor s odvjetnikom Krešimirom Planinićem

RAZGOVARAO

Marko Paradžik¹

BIOGRAFIJA

Krešimir Planinić rođen je 1969. godine. U braku je od 1993. i otac je jednoga djeteta. Godine 1995. godine diplomira na Pravnom fakultetu, a 1997. polaže pravosudni ispit. U odvjetničkoj praksi radi od 1994., a trenutno je odvjetnik u vlastitom Odvjetničkom društvu Planinić, Šoljić i partneri d.o.o. Član je Radne skupine za analizu i ocjenu dosadašnjih učinaka i iskustava u primjeni Obiteljskoga zakona 2016. Bio je član Radne skupine za izradu novoga Obiteljskoga zakona 2017., kao i član Nacionalnoga vijeća za praćenje provedbe Strategije za suzbijanje korupcije od studenoga 2017. Suosnivač je i član Upravnoga odbora udruge U ime obitelji i Marijini obroci. Stalni je suradnik organizacije Alliance Defending Freedom. Sudjelovao i vodio pravni tim prilikom prvoga narodnoga referenduma o braku 2013., referendumski postupak o izbornom sustavu 2014. te je vodio ustavnosudske postupke kojima je

¹ mag. iur., Dom hrvatskih veterana, Park Stara Trešnjevka 4, Zagreb, theodorospara@gmail.com

prvi put ukinut Zdravstveni odgoj i suspendiran Obiteljski zakon.

Što je za Vas konzervativizam i što mislite o sintagmi „konzervativna revolucija“ kojom se koriste neki mediji kako bi opisali Vaše političko i aktivističko djelovanje?

Najjednostavnije rečeno, pod konzervativizmom podrazumijevam to da više volim trajnije i isprobane dobre stvari naših predaka nego zamagljenu perspektivu bez nekog reda. Možda je definiciju konzervativizma najbolje sažeto objasnio Russell Kirk u svojim deset točaka/načela pa nemam tome što nadodati. Da, sukob pojmoveva i medijska pojašnjenja zanimljivi su u Lijepoj Našoj, pa tako i korištena sintagma konzervativne revolucije. Takav izričaj vidim samo kao potrebu prokazivanja proaktivnih ljudi koji misle drukčije u cilju stvaranja nekakve negativne aure. No dobro, to je u svakom slučaju još lijepa govorna forma u usporedbi s proživljenim terminima do sada.

U ime obitelji, Reformisti i još neke druge današnje političke stranke počele su inicijalno u pravnoj formi udruga koje su se transformirale u političke stranke. Smatrate li da su udruge koje se po pozitivnom pravu razlikuju od političkih stranka jednako tako *de facto* političke stranke ili ipak postoji realna razlika? Nedostaju li u današnjem civilnom društvu udruge koje bi u svojem djelovanju zastupale konzervativne vrijednosti?

U ime obitelji i dalje djeluje kao udruga civilnoga društva i nema neku transformaciju u političku stranku. Postoji politička stranka Projekt Domovina, koja je nastala samo kao alat za potrebe ljudi koji se žele politički angažirati iz kruga U ime obitelji i šire, kao na jednom novom polju. Ako ljudi dobre volje žele društveno korisno i pozitivno djelovati, nebitno je koji plašt izaberu. Bilo plašt civilne udruge, bilo političke stranke ili nešto treće. Nama općenito, kao i u većini zemalja u okruženju, nedostaju kvalitetni i dobri ljudi koji će se društveno angažirati. Jesu li socijaldemokrati, konzervativci ili što već, nije presudno.

Ustavni je sud suspendirao od primjene Obiteljski zakon NN 75/14 koji je donijela SDP-ova vlada. Je li točno da je taj zakon bio nomotehnički i gramatički loše napravljen te da su suci imali velike poteškoće s njegovom primjenom u praksi?

Je li taj zakon imao svjetonazorske konotacije koje su protivne konzervativnom svjetonazoru?

Da, nažalost, tako je ne samo ocijenila stručna javnost nego i Ustavni sud kada je suspendirao predmetni Obiteljski zakon, a udruga U ime obitelji bila je jedan od sudionika u tom postupku. Obiteljski zakon, koji je sada na snazi, u suštini je onaj koji je već suspendirao Ustavni sud zbog brojnih manjkavosti i pravnih opasnosti. Trik ili podvala tadašnjih predstavnika javne vlasti ispod je razine i dostojanstva koje treba predstavljati Vlada RH. Da izbjegne pravnu posljedicu Odluke Ustavnog suda, tadašnja SDP-ova Vlada upakirava u novo ruho isti sadržaj Obiteljskoga zakona i ponovno ga saborski donese, a s računicom da Ustavni sud dva puta neće biti tako brz. Svaki zakon, a osobito obiteljske tematike koja dotiče sve ljude u zemlji, uči na neki način ljude u tom društvenom okruženju pa nije vrijednosno neutralan. Jesu li trebale biti iskazane ove ili one vrijednosti, to je za društvenu raspravu i stručne radne skupine.

U Rimskom Carstvu za vrijeme cara Augusta donose se zakoni kojima se nastoji regulirati javni moral zbog sve većega nemoralna: razvodi, izvanbračna djeca bez roditelja, bračne zajednice bez djece, homoseksualni odnosi itd... Takvi zakoni nisu spriječili daljnju dekadenciju i propadanje rimskoga društva. Smatrate li da je moguće Obiteljskim zakonom intervenirati u društvo tako da zakonske norme svojim djelovanjem smanje postotak razvoda, nasilja u obitelji i u krajnjoj liniji djeluju pozitivno na katastrofalnu demografsku situaciju našega društva?

Sve je sa svime povezano. Jasno da kvalitetan Obiteljski zakon nije dostatan, no treba davati smjernice, regulirati, ustrajati na dobru, biti pozitivan... Ostalo je do nas samih.

Ustavna definicija braka kao zajednica muškarca i žene velika je simbolična pobjeda konzervativnoga instinkta Hrvata unatoč prethodnom višegodišnjem medijskom nametanju oksimorona *gay* braka. Na predavanju „Osnove obiteljskoga zakona“ dr. sc. Dubravke Hrabar u Matici hrvatskoj, održanom u drugom mjesecu 2017. godine u sklopu odjela za pravna pitanja i kulturu prava, dr. sc. Hrabar rekla je da je pomoćnica ministrice SDP-ove Vlade tražila unošenje definicije *gay* braka u Obiteljski zakon. Postoje li danas težnje da se redefinira pojam braka i postoji li

razlika između pojma braka i pojma obitelji?

Redefinicija i rastakanje braka ima svoj nastavak kojem ne znamo kraj. Svakoga je puta nešto novo, ali s jednakim predznakom i željom, npr. pokušaj guranja u slikovnice obitelji s dva oca ili dvije majke i djetetom. To vam je smjer prava da se zakoni pišu prema osjećajima i ljudskim željama. Za takav pristup sigurno nisam! Mislim da moramo odrediti hoćemo li neku odrednicu moralnoga poretka ili je sve dopušteno i sve zovemo kako želimo. Ako je ovo zadnje, tada ne znam što nam ljudska mašta sve može donijeti na stol kao nešto što moramo prihvatiti za društveni obrazac ponašanja.

Francuska je revolucija Napoleonovim *Code civila* uvela praktično ravnopravnost crkvenoga i građanskoga braka. Je li prema Vašem mišljenju za obitelj kao temeljnu jedinicu društva jedne zemlje bolji institut crkvenoga braka s dimenzijom svetoga ili građanski brak sveden na ugovorni odnos temeljen isključivo na volji muškarca i žene koja se opet temelji na iracionalnoj i nestabilnoj emocionalnoj perspektivi bračnih partnera?

Pokušaj alternative s dominantnim građanskim brakom i nije nešto uspio ako gledamo međuljudske odnose u društvu i postojanost braka. Naravno, takvo traženje druge vrste braka proizašlo je iz nevjerodostojnosti kršćana u vezi s brakom. Nismo dovoljno svijetlili, bili dobri muževi, žene pa se gleda je li u drugom dvorištu ljepše. Vjerujem da kada već i pomislite da je brak svetinja i uklopite i osjećaj i čvrstu odluku i odgovornost, mnogo je više nade u stabilniji brak i društvo. A ako ćete se ravnati samo prema osjećajima, tada smo kao list na vjetru.

Složene geopolitičke silnice i vanjske politike SAD-a, Rusije, Kine i drugih jakih država snažno međusobno utječu jedni na druge (primjer navodnoga miješanja Rusije u izbore predsjednika SAD-a), a posebice mogu utjecati na druge manje države. Uz navedeno postoje i razni interesi jakih trgovačkih društava koji nadilaze granice država te često nastoje utjecati na političke stranke ili frakcije unutar političkih stranaka putem lobiranja radi stjecanja profita. U takvim je okolnostima pravno uređenje države odlučno političko pitanje. Smatrate li da je u takvim okolnostima bolje državno uređenje parlamentarna demokracija s mnogo stranaka ili polupredsjednički sustav s jakom izvršnom vlasti i dvije stranke?

Koji sustav spomenutoga uređenja u sebi nosi više elemente konzervativnoga svjetonazora s hrvatskoga stajališta?

Protiv sam anarhije i tiranije, a u ostalim sam spomenutim državnim uređenjima podosta liberalan ili, bolje reći, sklon procjenjivati prema okolnostima. Za sada je parlamentarna demokracija pobjeđivala kao hrvatska perspektiva, a djeluje mi konzervativnije, ako je tako uopće možemo nazivati, jaka izvršna vlast bez mnogo saborskih rastegnutih priča i interesa koji malošto nose. Dodao bih da se u proteklom demokratskom razdoblju Hrvatske ipak naglašeno „dvostranačje“ pokazalo lošim, tako da bih parlamentarnu demokraciju više zagovarao u ovom trenutku.

Anglosaksonski pravni sustav i kontinentalni pravni sustav izrazito se razlikuju: sustav presedana, običajno pravo, uloga porote, prethodni postupak u građanskim parnicama, saslušanje protivnih stranaka u prethodnom postupku, veća važnost usmenih pogodbi, način izbora sudaca, plaćanje troškova suđenja itd... Europski sud za ljudska prava razvio je u svojem suđenju hibrid kontinentalnoga i anglosaksonskoga prava. Filozof povijesti Oswald Spengler u svojem djelu „Propadanje Zapada“ smatrao je za gospodarstvo Zapada boljim anglosaksonski sustav prava koji brže prati promjene koje se događaju u vidu pojave novih oblika energija, intelektualnoga vlasništva i autorskoga prava. Smatrate li da je anglosaksonski sustav prava bolji za gospodarske odnose u našoj zemlji i bi li primjena anglosaksonskoga sustava bila protivna našoj tradiciji te time neprihvatljiva za pravnike konzervativnoga svjetonazora?

Nisam uvjeren u pozitivnost drastičnih promjena što se tiče tipa pravnoga sustava, jer naše gospodarstvo i pravni poredak više pate od nefunkcionalnosti sustava i hiperbirokratiziranosti nego od izbora tipa sustava. Ono što je bitno jest maksimalno ubrzavanje sudskih postupaka i ujednačavanje sudske prakse te uvođenje nagrada i penala za suce, državne odvjetnike itd. Kada to napravimo, i gospodarsko će se okruženje osmjehnuti.

Ljudska prava svoj su razvitak i snažno utemeljenje dobile nakon suđenja nacionalsocijalistima u Nürnbergu gdje su se suprotstavile normativistička koncepcija prava Hansa Kelsena na strani obrane (provodili su zakon svoje zemlje) i tzv. koncepcija prirodnoga prava na strani tužitelja iz kojega su izvodili da

postoji sustav prava iznad nacionalnoga prava te da je ono nadređeno nacionalnom pravu. Ukratko i ugrubo nacionalsocijalisti su osuđeni i pogubljeni jer nisu izuzeli iz primjene pravo svoje zemlje koje je bilo u koliziji s prirodnim pravom međunarodne zajednice za koje danas rabimo naziv ljudska prava. Smatrate li da svaki građanin svoje zemlje ima pravo samostalno ne primijeniti pravo svoje zemlje ako je u sukobu s ljudskim pravima ili prirodnim pravom međunarodne zajednice? Koriste li se danas ljudska prava kao nogometna lopta za napucavanje između jakih država našega planeta, kao što to tvrdi tzv. škola realista ljudskih prava na čelu s Henryjem Kissingerom?

Koja bi to bila prava, a koja već nismo prihvatili od međunarodne zajednice? Ne vidim koliziju, već više apstrakciju da bi se opisano u nekoj teoriji moglo dogoditi. U odnosu na opisani primjer ljudskih prava, slažem se da više spominjemo i zagovaramo prava nego dužnosti, tako da nastaje neka neuravnotežena odgojna situacija. Svi bi prava, a nitko obveze. Dobru je usporedbu dao papa Ivan XXIII: „One, dakle, koji ili posve zaboravljaju ili premalo ističu svoje dužnosti, dok sebi svojataju prava, valja nekako usporediti s onima koji jednom rukom grade kuću, a drugom je ruše“.

U našem pravnom poretku na snazi je latinska maksima *ignorantia iuris nocet* (nepoznavanje prava ne opravdava) kao neoboriva presumpcija, to jest fikcija da svi poznaju pravo. Kako u tom kontekstu gledate na česte izmjene zakona u našoj zemlji, odnosno stvara li se hiperprodukcijom novih zakona i čestih izmjena pravna nesigurnost u kojoj je i pravnicima teško pratiti promjene? Je li zapravo konzervativno stajalište da pravno pravilo dužom primjenom u praksi dobiva svoju kvalitetu?

Negdje sam pročitao da smo samo ulaskom u Europsku uniju usvojili pravnih normi u obimu od 11 000 stranica. Dodamo li na to učestale izmjene zakona kod nas koje navodite, pravo više izgleda kao pokretna meta nego uređeni sustav pravila koja poznajemo. Srećom, usporedno je informatika otišla toliko daleko da imamo jednostavniji i brži uvid i analitiku čak iz dnevne sobe. Na drugo se pitanje može dvojako odgovoriti – pravno pravilo može duljom primjenom u praksi donijeti i kvalitetu, a poneko pravilo dužom primjenom samo više štete.

Naš autor pod pseudonimom Evan MacIan u blogu naslovljenom „Moj prilog us-

tavnim raspravama“ naveo je kao Izvorišne osnove sljedeće: „Tuđman je pokušao RH prikazati kao potomka socijalističke Hrvatske, karađorđevićevske Banovine i Kraljevine Hrvatske, a ona ne može biti sve to s obzirom na to da su ta tri oblika hrvatske državnosti suprotstavljena jedan drugome. Srednjoeuropsko katoličko kraljevstvo tisućljetne tradicije, autonomna jedinica unutar balkanske kraljevine i socijalistička republika koja je osnovana na anticivilizacijskim načelima marksizma u svojoj su suštini nespojive.“. Kakvo je Vaše mišljenje kao pravnik o Izvorišnim osnovama u našem Ustavu? Smatrate li kao katolički aktivist da kršćanstvo i Bog moraju isto tako imati svoje mjesto u našem Ustavu?

Da, Vaš autor dobro zaključuje. Bježanje Europe, a tako i Hrvatske, od kršćanskih korijena jest pogrešno. Premda se ne bih nazvao katoličkim aktivistom, već više velikim grijšnikom ili, ako ste blagi, djetetom Božjim, svakako mislim da tu kršćansku osnovu valja spomenuti u našem Ustavu. A više od svega naznačiti Boga u najvišem državnom pravnom aktu, kao izvor svih izvora. Ne možemo biti malo jedno, malo drugo i dopuštati da se kršćanstvo uokviruje samo kao ikona na noćnom ormariću u spavaćoj sobi. Ili živimo i jesmo većinom kršćani u Hrvatskoj ili smo manjinski u toj istoj državi pa onda neka bude vladajuća filozofija ateizma. Nije država kaleidoskop koji mijenja boje kako kome odgovara.

Anglosaksonski konzervatizam generalno negativno gleda na državu intervenciju u tržište, visoke poreze i veliku birokratizaciju. Kakav je vaš pogled na odnos države i gospodarstva naše zemlje?

Čim manje države, tim bolje.